

**Avrasya-Bir Vakfı'nın Düzenlediği
Toplantıda Yapılan Konuşma**

∴ İstanbul, 17 Ocak 2004

Değerli konuklar,

Sözlerime başlarken, hepimizi saygıyla selamlıyorum. Böyle seçkin bir toplulukla bir araya gelmemize olanak sağlayan bu organizasyonu düzenlediği için Avrasya-Bir Vakfı'na teşekkürlerimi sunuyorum.

AB'ye katılım sürecimizden Kıbrıs'a, transatlantik ilişkilerden Ortadoğu'ya, Kafkaslar'dan Afganistan'a uzanan çok geniş bir coğrafyada, öncelik açısından adeta birbirleriyle yarışan bir dizi dış politika meselesiyle meşgul olduğumuz 2003 yılını geride bıraktık. 2004 yılına ise, daha da yoğun bir gündemle girmiş bulunuyoruz. Henüz Ocak ayının sonuna gelmeden gerçekleştirilen yoğun ziyaret ve temaslara, bunun ilk işaretleridir.

Nitekim, sadece bu ay içinde, 57 yıl aradan sonra Suriye'den Devlet Başkanı düzeyinde ilk ziyaret gerçekleşti. AB'yle ortaklık ilişkisi kurduğumuz 1963 yılından bu yana ilk defa AB Komisyonu Başkanı'nı konuk ettik. Ay sonunda Pakistan Cumhurbaşkanı'nı ve Almanya Dışişleri Bakanı'nı ağırlayacağız. Sayın Başbakan, Berlin, Cidde ve Davos'taki uluslararası toplantılardan sonra ay sonunda Washington'a giderek temaslarda bulunacak. Ben de yılbaşından bu yana Bakü ve Tahran'ı ziyaret ettim. Bütün bu temas ve ziyaret yoğunluğunun nedeni, bu sene hem küresel boyutta, hem de ülkemiz açısından önemli dönüm noktalarını teşkil edecek gelişmelerin yaşanacak olmasıdır.

2004 yılında Türk dış politikasının, Cumhuriyet tarihinin en önemli sınavlarından birini vereceğini söyleyebilirim. Riskler yanında fırsatları da içinde barındıran bir küresel ve bölgesel konjonktür bizi beklemektedir.

Değerli konuklar,

Türkiye, uluslararası sistem içinde herhangi bir ülke değildir. Tek bir coğrafi bölgeyle tanımlanamayan, kıtaların ve havzaların kesişme noktasını oluşturan jeostratejik konumumuz, Osmanlı mirasımız, Doğu'yla Batı'yı meczeden sosyo-kültürel yapımız ve transatlantik ittifak içindeki özel konumumuz nedeniyle, ulusal çıkarlarımız çok farklı coğrafyalara ve alanlara yayılmış durumdadır.

Bu nedenle, önümüzdeki hassas dönemi başarıyla atlatabilmek için öncelikle mevcut uluslararası konjonktürü sağlıklı bir şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. Uluslararası sistem yeniden yapılanma sürecinden geçmektedir. Geleceği net bir şekilde görmemizi engelleyen büyük belirsizlikler vardır. Ancak, iki temel gelişme hiç şüphe bırakmayacak şekilde belirginlik kazanmıştır.

Öncelikle ülkeler tarihin hiçbir dönemiyle karşılaştırılmayacak ölçüde birbirlerine bağlı ve bağımlı hale gelmektedirler. Dolayısıyla “karşı tarafın kaybı, benim kazancımdır” anlayışı geçersiz hale gelmektedir. Bu durum, ulusal menfaatlere farklı bir bakış açısıyla yaklaşılması zaruretini ortaya çıkarmaktadır. Eskinin dar kalıpları içinde, sadece kendi menfaatini maksimize etmeye yönelik politikalar istenen neticeleri sağlamamaktadır. Çıkarlar arasındaki bağları görebilen, karşılıklı uzlaşmayı dışlamayan, esnek ve yaratıcı fikirlere açık yeni bir dış politika anlayışını benimseyen ülkeler, uzun vadede, kazançlı çıkmaktadırlar.

İçinde bulunduğumuz dönemin diğer bir belirgin özelliği, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi değerlere gösterilen saygının, bir devletin küresel ve bölgesel ağırlığını ve dünya politikalarının şekillendirilmesine olan katkısının derecesini tayin eder hale gelmiş olmasıdır. Kendi evini düzene sokmayı başarmış ve halkını çağdaşlığın nimetlerinden yararlandırmaya azmetmiş bir yönetim, dış politikasında bundan güç almakta, çıkarlarını uluslararası alanda daha iyi savunabilmektedir.

Değerli konuklar,

Dış politika hedeflerimizi ve bunlara ulaşmada izleyeceğimiz politikaları tespit ederken, yukarıda açıkladığım uluslararası eğilimleri temel almaktayız. Türkiye'nin, bölgesine ve uluslararası sisteme dar kalıplarla tanımlanmış güvenlik çıkarları açısından bakan değil, çıkarlarını daha geniş bir çerçevede, uluslararası ve bölgesel işbirliği çerçevesinde tanımlayan bir ülke olarak 21. yüzyıla damgasını vurmasını hedefliyoruz. Statükocu, tepkisel ve agresif değil; uzlaşma kültürüne açık ve çevresinde olumlu değişiklikleri teşvik eden bir politikayla çıkarlarımızı daha iyi savunabileceğimizi düşünüyoruz. Artık, “çevremiz hasımlarla çevrili” varsayımına dayanan çatışma psikolojisinden

çıkarak, “çevremizle işbirliği ve diyalog ortamının kurucu aktörü” rolünü benimsemek zorundayız. Büyük ülke ideali, ancak böyle bir özgüvenle gerçekleştirilebilir. Bunun gereklerini yapma gayreti içerisindeyiz. Bu yolda esasen, Türkiye’nin içeride demokratikleşme, iyi yönetim, sivil toplum ve şeffaflaşma alanlarında geçirmekte olduğu dönüşümden de güç alıyoruz.

Değerli konuklar,

2004 yılına da aynı anlayışla girmiş bulunuyoruz. Daha önce de belirttiğim gibi, bu sene içinde hem küresel boyutta, hem de Türkiye açısından çok büyük önem arz eden gelişmeler yaşanacaktır. İzin verirseniz, gündemimizdeki öncelikli konulara nasıl yaklaştığımızı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Avrupa Birliği bu konuların başında gelmektedir. Neredeyse yarım asırdır süren Avrupa Birliği’ne üyelik hedefimizin en kritik dönemecine girmiş bulunmaktayız. Bildiğiniz gibi, AB, Türkiye ile üyelik müzakerelerine başlama kararını 2004 yılının sonunda verecektir. Bu kararın alınması için AB Komisyonu’nun bu yılki İlerleme Raporu’nda, Türkiye’nin siyasi kriterleri yerine getirdiği yolunda olumlu görüşünün ve müzakerelere başlama tavsiyesinin yer alması gerekmektedir. Bu, sadece Türkiye’ye değil, diğer bütün aday ülkelere uygulanmış bir yöntemdir.

Avrupa Birliği’ne üyelik müzakerelerinin başlatılması için ön şart durumunda olan Kopenhag siyasi kriterlerinin karşılanması için gerekli yasal adımları neredeyse tamamladık. Dolayısıyla, 2004 yılını, hiçbir anını boşa geçirmemiz gereken bir “uygulama” dönemi olarak görüyoruz. İşte, bu çerçevede Hükümetimiz, kamuoyumuzun da güçlü desteğini arkasında hissederek, enerjisinin büyük bir bölümünü 2004 sonunda AB’nin müzakereleri gecikmeksizin başlatma kararını almasına sarf edecektir.

Hükümet olarak uygulamanın izlenmesi için gerekli idari tedbirleri almış bulunmaktayız. Gerçekleştirdiğimiz reformların uygulamaya tam anlamıyla yansıtılmasını sağlamak üzere “Reform İzleme Grubu” oluşturduk. Ayrıca, müzakerelere başlama hedefimize Avrupa Birliği kamuoylarını da hazırlamak için bir iletişim grubu kurduk ve iletişim stratejisini hayata geçirdik. 2004’ün ilk günlerinden itibaren AB Komisyonu, üye ülke liderleri ve Avrupa kamuoylarını etkileme gücüne sahip çevrelerle temaslarımızı yoğunlaştırmaya başladık. Tabi, Türkiye’nin AB’ye uyum konusunda attığı ve atmakta olduğu adımları, Türkiye’nin üyeliğinin AB’ye getireceği katkıları anlatmak görevinde, sadece Hükümetimize değil, Meclisimize, bütün siyasi partilere, medya ve sivil toplum örgütlerine de büyük rol düşüyor. Hep birlikte el ele vererek bu hedefe kilitlenmemiz gerekiyor.

Biz bütün bunları yaparken, Avrupa Birliği’ne de önemli bir sorumluluk düştüğüne inanıyoruz. Üyelik müzakerelerinin açılması Birlik açısından bir

inandırıcılık ve olgunluk sınavı olacaktır. Mevcut üyelerin birbirlerine bakışlarındaki önyargıları aşabilmiş olan Avrupa Birliği'nin, Türkiye'nin üyeliği önündeki zamanı geçmiş zihinsel engelleri de açacağına dair beklentimiz güçlüdür. Ülkemizin AB ile demokratik doku uyumu konusunda gösterdiği cesareti, Birlik ülkelerinin de, küresel gerçekçilikle uyum alanında göstereceğine inanmak istiyoruz.

Değerli konuklar,

Türk ve uluslararası kamuoyunun yakından takip ettiği diğer bir konu ise Kıbrıs meselesidir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Aralık ayında gerçekleştirilen seçimler ve kısa süre içinde yeni bir Hükümetin kurulmuş olması, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yerleşmiş demokratik kurumsal yapıları, hukuk sisteminin işlerliğini ve demokrasisinin eriştiği olgunluğu bir kez daha teyit etmiştir. 2004 yılına bu önemli süreci geride bırakmış ve Kıbrıs meselesinin çözümü konusunda zaman ve inisiyatif kaybedilmemesi gerektiğinin bilincinde olarak çok yoğun bir şekilde girmiş bulunuyoruz. Kıbrıs sorununa adil ve kalıcı bir çözüm bulunması bizim ve yeni KKTC Hükümetinin ortak arzusu ve hedefidir. 1 Mayıs 2004'e kadar böyle bir çözüm bulunmasına yardımcı olmak için gerekli siyasi iradeye sahibiz. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet misyonuna olan desteğimizi de sürdürmekteyiz. Kıbrıs konusundaki müzakere sürecinin canlandırılması konusunda kararlıyız. Müzakere sürecinde Türk tarafının tutumunun belirlenmesine yardımcı olacak hazırlıklar, konunun önemini gerektirdiği duyarlılıkla ve ilgili makamlarımız arasında yakın eşgüdüm içinde ileri bir aşamaya gelmiştir.

∴ 70

Değerli konuklar,

Irak, önemi ve önceliği bu yıl da devam edecek diğer önemli bir konudur. İlk olarak şunu belirtmek isterim: başından beri Irak'a yaklaşımımızda dengeli bir politika izledik. Transatlantik ilişkilerin en fazla gerildiği bu konuda, biz ABD'nin koalisyonla destek veren ülkeler arasında gördüğü, diğer taraftan Avrupa ülkelerinin yaklaşımlarıyla çelişmeyen, ayrıca İslam dünyası ve Ortadoğu'da büyük bir anlayış ve sempatiyle karşılanan siyasetimizi sürdürmekteyiz. Irak'taki mevcut duruma ve geleceğe ilişkin değerlendirmemize gelince, satırbaşları halinde bazı noktaları sizlerle paylaşmak istiyorum: Irak, geçiş sürecinin en sancılı dönemini henüz geride bırakmamıştır. ABD önderliğindeki Koalisyon güçleri ülkede güvenlik ve asayişin yeniden tesis etmekte zorlanmakta, durum gittikçe kötüleşmektedir.

Güvenliğin sırf askeri yöntemlerle düzeltilemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu durum, ABD Yönetimi'ni siyasi alanda yeni arayışlara yöneltmiştir. 15 Kasım 2003 tarihinde Irak Yönetim Konseyi ile Koalisyon Geçici Yönetimi arasında siyasi sürece ilişkin bir anlaşma imzalanmıştır. Söz konusu anlaşma-

nın temel felsefesi, egemenliğin Irak halkına biran önce devredilmesi ve halkın tüm unsurlarının siyasi sürece dahil edilmesidir. Bu felsefe, bizim Irak'ın geleceğine ilişkin vizyonumuzla genel olarak uyumludur. Anlaşmada ortaya konulan takvim, kademeli bir siyasi geçiş süreci sonunda, Irak'ın yönetim modelini belirleyecek bir anayasa hazırlanmasını ve 31 Aralık 2005 tarihine kadar Irak'ta sürekli bir Hükümet'in seçimle işbaşına gelmesini öngörmektedir.

Özetlediğim bu takvim çerçevesinde önümüzdeki iki yıl zarfında Irak'ta yaşanacak gelişmeleri Türkiye yakından takip etmek mecburiyetindedir. İçinde bulunduğumuz bu dönemde Irak halkının tüm unsurlarının sağduyulu biçimde hareket ederek, sırf kendi subjektif çıkarlarını değil, bir bütün olarak Irak'ın çıkarlarını gözetmeleri hayati önem taşımaktadır. Oysa Irak'taki bazı grupların geçiş süreciyle ilgili takvime ters düşecek şekilde şimdiden etnik federasyon önerileri ortaya attıklarını ve Irak'ın geleceğini kendi dar çıkarları doğrultusunda yönlendirmeyi hedeflediklerini görüyoruz.

Elbette, Irak'ın gelecekteki yönetim modeline karar verecek olan Irak halkının kendisidir. Bu noktada, bizim üzerinde durduğumuz husus, Irak'ta tesis edilecek yönetim biçimi ne olursa olsun, bunun, Irak'ın toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini teminat altına alan ve halkın tüm kesimlerinin yönetimde adil bir şekilde temsil edilmelerini sağlayan bir ulusal mutabakat üzerine bina edilmesidir. Esasen, uluslararası camianın yaklaşımı da bu yöndedir. Irak'ta etnik veya mezhepsel bir gündemle ortaya çıkmak, sonuçları itibariyle ülkeyi yeni bir kaos ve çatışma ortamına götürebilecek kadar tehlikeli bir eğilimdir.

Biz, Irak'ın komşusu ve Irak halkının bütün kesimlerinin dostu olarak, bu konulardaki görüş, endişe ve tavsiyelerimizi ABD Yönetimi, Iraklılar ve komşu ülkeler başta olmak üzere, uluslararası toplum nezdinde açıklıkla dile getirmekteyiz. Irak'taki gelişmeleri olumlu şekilde etkileyebilmek için yoğun gayret sarf etmekte, çalışmalarımızı çok yönlü olarak sürdürmekteyiz. Bu görüşlerimize destek de bulmaktayız.

Değerli konuklar,

Geçtiğimiz yıl yaşanan olağanüstü gelişmeler, ABD'yle ilişkilerimizin kamuoylarında sadece Irak bağlamında değerlendirilmesi gibi yanlış bir izlenime yol açmıştır. Halbuki, ABD ile aramızdaki çok güçlü transatlantik bağlar, paylaştığımız değerler ve Akdeniz'den Ortadoğu'ya, Orta Asya'dan Afganistan'a uzanan bir coğrafyada örtüşen çıkarlarımız, iki ülke arasındaki ortaklığı çok boyutlu kılmaktadır.

Şüphesiz, önümüzdeki dönemde Irak, ABD'yle temaslarımızda öncelikli konulardan biri olmayı sürdürecektir. Bu ülkedeki İstikrar Gücü'ne askeri kat-

kıda bulunmamız artık gündemde değildir, ancak bizatihi Meclis'ten bu yönde bir tezkerinin geçmiş olması, ABD yönetiminde ve Kongre çevrelerinde çok olumlu yansımalar yaratmıştır. Türk firmalarının Irak'taki büyük ihalelere ana yüklenici olarak katılabileceklerinin açıklanması bunun bir göstergesidir. Sayın Başbakanımızın bu ay sonunda ABD'ye gerçekleştireceği ziyaretin ana gündem maddelerinden birini de Irak oluşturacaktır. Ancak, ABD'yle ilişkilerimizi bütün boyutlarıyla değerlendirmemiz gerekiyor. Terörizmle işbirliği konusu bunlardan biridir. İki ülke bu alanda çok yakın işbirliği halindedir. Keza, ABD'yle transatlantik ortaklığımızın temel kurumunu oluşturan NATO'nun işlevselliğinin korunmasına iki ülke de büyük önem atfetmekte, bu kurumu 21. yüzyılın riskleriyle başa çıkacak donanıma sahip kılma konusunda dayanışma göstermektedirler.

Değerli konuklar,

Transatlantik ilişkilere değinmişken, bu yıl İstanbul'da önemli bir randevunun gerçekleşeceğini belirtmek isterim: Haziran ayının sonunda NATO Zirvesi'ne ev sahipliği yapacağız. NATO üyelerinin yanı sıra, NATO ortakları da dahil olmak üzere toplam 46 ülkenin lideri İstanbul'a gelecek ve Zirve boyunca Türkiye uluslararası kamuoyunun odağında olacaktır.

72

Ev sahibi ülke olarak Zirve'nin organizasyonunun en iyi şekilde yapılması için hazırlıklarımızı sürdürmekteyiz.

Değerli konuklar,

Bu yıl ev sahipliğini üstleneceğimiz diğer önemli bir etkinlik, İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) Dışişleri Bakanları toplantısıdır. Üyelerinin sayısı bakımından en büyük uluslararası örgütlerden biri olan İKÖ, aynı zamanda üyelerinin "din ortaklığı"nda buluştukları yegane hükümetler arası kuruluş sıfatını da taşımaktadır. Bir anlamda, İslam dünyasının kurumsal penceresidir.

Bugüne kadar İKÖ, uluslararası platformda etkin bir görüntü sergileyememiş, yıllar içinde birbirini tekrar eden ve uygulamaya geçirilemeyen kararlar almaktan öteye maalesef gidememiştir. Biz, İKÖ'nün sahip olduğu potansiyelin farkındayız. Kurumsal reformlar yoluyla bu örgüte etkinlik kazandırabileceğimizi düşünüyor, bu konudaki önerilerimizi çeşitli vesilelerle dile getiriyoruz.

Değerli konuklar,

İsrail-Filistin ihtilafına da kısaca değinmek istiyorum. Aslında, bu sorunun çözümünün temel parametreleri ortaya konulmuştur: Güvenlik içinde bir İsrail ve kendi sınırları içinde yaşayabilir bir Filistin devleti. Bu vizyonun içeriği de ABD, AB, Rusya ve BM tarafından ortaya konulan "Yol Haritası"yla doldurulmuştur. Biz, Yol Haritası'nı destekliyoruz. Ancak, taraflar arasındaki

güven bunalımı öyle bir safhaya ulaşmıştır ki, “Yol Haritası”nı hayata geçirebilecek adımlar bir türlü atılamamaktadır. Bu durum da, İsrail ve Filistin’i aşarak, bütün Ortadoğu ve ötesine yayılan olumsuz etkiler yaratmaktadır.

İşte bu noktada Türkiye’ye de sorumluluk düştüğüne inanıyoruz. Bir yandan Filistinlilerin içinde buldukları zor koşulları düzeltebilecek bir eylem planı hazırlarken, diğer yandan, iki taraf nezdinde sahip olduğumuz inandırıcılık ve prestijden bilistifade Filistin, İsrail ve diğer ilgili ülkeler arasındaki güven bunalımının aşılmasında, olabilecek mesajların diğer taraflara ulaştırılması dahil, “kolaylaştırıcı” bir misyon üstlenmekteyiz. 2004 yılı boyunca bu çabalarımız kesintisiz sürecektir.

Değerli konuklar,

Coğrafi sınırları üzerinde tam mutabakat sağlanamayan ancak genellikle eski Sovyetler Birliği topraklarını ve Türkiye’yi kapsadığı kabul edilen Avrasya bölgesinde Türkiye’nin ağırlığı giderek artmaktadır. Bu, sadece manevi ilişkilerimiz değil gittikçe yoğunlaşan ekonomik ve siyasi ilişkilerimiz temelinde de gerçekleşmektedir.

73 ::

Bu ülkelerin kalkınmasında ve güçlenmesinde, Türkiye ile ilişkilerinin geliştirilmesine engel teşkil eden etmenlerin olumsuz etkilerini olumlu katkılarına haline dönüştürme gayreti içindeyiz. İlkemiz, bu ülkelerle olan iyi ilişkilerimizin diğer ülkelerle olan ilişkilerimizi ipotek altında tutmasına izin vermemek, aksine tüm ilişkilerimizi, bölgede işbirliğinin artmasını teşvik edici yönde kullanmaktır.

Avrasya bölgesi bugün itibariyle, bunalım içinde ve/veya bunalımlara gebe bir bölgedir. Bu bölgede istikrar ve refahın sağlanması sadece bölge ülkeleri için değil, aynı zamanda küresel güvenlik için de önemlidir. Avrasya bölgesi, uluslararası terörizm, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, aşırı akımlar ve yoksulluk gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Bununla birlikte, Avrasya bölgesinin insan kaynakları ve doğal zenginlikleri tüm bu sorunların kısa sürede aşılmasına imkan verecek boyuttadır. Biz bu potansiyeli harekete geçirmeyi amaçlamaktayız.

Rusya ile imzaladığımız Avrasya Eylem Planı, Ukrayna ile imzalayacağımız eylem planı, kardeş ülkeler dahil olmak üzere diğer ülkelerle olan işbirliğimizi tamamlayıcı unsurlardır ve Avrasya bölgesinde hegemonyayı değil, bir diğerinin haklarına ve çıkarlarına saygılı işbirliğini amaçlamaktadır. Türkiye bu anlamda tam bir köprü işlevi görmektedir.

Diğer taraftan, Avrasya bölgesi ile olan iyi ilişkilerimizin, ABD ve AB ile olan ilişkilerin geliştirilmesinde ilave bir ağırlık teşkil ettiği de unutulmamalıdır. Bölgesel işbirliğinin artmasında rol oynayan ve sözü dinlenen, işbirliği

istenen bir Türkiye ile, kabuğuna çekilmiş veya tek boyutlu bir siyaset izleyen Türkiye'nin dünyadaki konumu arasındaki farkın algılamasını takdirlerine sunuyorum.

Değerli konuklar,

Kafkaslara da kısaca değinmek istiyorum. Üç bölge ülkesinde de yönetim değişikliklerinin yaşandığı bu yeni dönemde Kafkaslar, Hükümetimizin dış politika gündeminde ağırlıklı bir yer işgal etmektedir.

Bu bölgeye, çevremizde barış, istikrar ve refah kuşağı yaratma hedefiyle yaklaşıyoruz. Bunun için, bölge ülkelerinin istikrarının korunmasına önem veriyoruz. Aynı zamanda, bu ülkeler arasında bugüne kadar dondurulmuş şekilde devam eden ihtilafların biran evvel çözülmesi gerektiğini sürekli vurgulamaktayız.

Gürcistan'da son dönemde yaşanan çalkantılı dönemin geride bırakılmasından, 4 Ocak'taki Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle bu dost ülkede yeni bir sayfanın açılmış olmasından büyük memnuniyet duyuyoruz. Yeni Yönetim'e de Gürcistan'ın birliğinin idamesi ve refahının tesisi için her türlü desteği vermeye devam edeceğiz. Bu bağlamda, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde kullanılmak üzere AGİT kanalıyla 200 bin ABD doları tutarında yardımda bulduk. Keza, içinde bulunduğu bu zor dönemi aşmasına katkıda bulunmak üzere bu ülkeye 1 milyon ABD doları tutarında acil gıda yardımı yapılmaktadır.

Azerbaycan'da yapılan seçimlerle işbaşına gelen yeni yönetimle de son derece yakın ilişkiler sürdürmekteyiz. 8-9 Ocak'ta Bakü'yü ziyaretim sırasında, Azerbaycan makamlarıyla geniş kapsamlı istişarelerde bulundum. Bu ziyaret, iki ülke arasındaki bağların kuvvetini bir kez daha ortaya koydu. Önümüzdeki dönemde yeni Azerbaycan ve Gürcistan liderlerinin bölgede taze bir işbirliği, istikrar ve gelişme ortamı sağlamak yönünde çaba göstereceklerine inanıyoruz.

2004 yılı bölge için ileriye doğru atılımlara yönelik bir dönem olabilecektir. Bu çerçevede Ermenistan'ın da atacağı olumlu adımları karşılıksız bırakmayacağımızı vurgulamak isterim.

Değerli konuklar,

Konuşmamın başında, Hükümetimin, çıkarlarını bölgesel ve uluslararası işbirliği temelinde koruyan, çevresinde olumlu değişiklikleri teşvik eden, karşılıklı uzlaşıya açık bir Türkiye anlayışıyla hareket ettiğini belirtmiştim.

Bu yaklaşımımızın belki en somut meyvelerini, komşularımızla ilişkilerimizin ulaştığı aşamayla almış bulunuyoruz. Yunanistan'la, Bulgaristan'la, Ro-

TÜRK DIŞ POLİTİKASI ÜZERİNE

manya'yla geçmiş dönemlerde ilişkilerimizi ipotek altına sokan sorunların birçoğu halledilmiş ve çok yakın ilişkiler tesis edilmiştir. Nihayet, Suriye'yle de ilişkilerimizde yeni ve beyaz bir sayfa açtığımızı düşünüyoruz. Bu durum, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın ahiren Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaret vesilesiyle tescil edilmiştir.

Hükümetimiz, dış politikada ayağına vurulmuş prangaya benzer sorunlardan arınmış bir Türkiye yaratmak istemektedir. Bu şekilde, enerjimizi Türk halkının refahını arttırmaya, önünü açmaya ve uluslararası konumunu güçlendirmeye harcayabileceğiz. Bu hedef doğrultusunda var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum